SEKCIJE

HOMEOPATSKA SEKCIJA

Homeopatska sekcija pri Slovenskem farmacevtskem društvu je bila ustanovljena leta 1994 z namenom združevanja farmacevtov z dodatnim specialnim znanjem homeopatije in drugih članov SFD, ki jih metoda zanima z raziskovalnega, regulatornega in terapevtskega področja. Sekcija je članica ECH, evropskega komiteja za homeopatijo, katerega odbori združujejo strokovnjake različnih področij z namenom razvoja znanstvene baze. Sodelujemo pri usklajevanju smernic za izobraževanje farmacevtov. Trenutno je v naši državi okoli 500 farmacevtov s specialnim znanjem homeopatije, večinoma pridobljenim z izobraževanjem pri Lekarniški zbornici Slovenije, veliko pa tudi preko mednarodnih ustanov, kot so: *Belladonna*, *IACH, CEDH, The Other Song, School of Homeopathy* iz Velike Britanije in drugih.

V Sloveniji smo lekarniški farmacevti nosilci razvoja in ozaveščanja populacije o možnosti izbire tudi holističnega, komplementarnega načina zdravljenja, kamor sodi homeopatija. Od marca 2011, ko so bila v RS izdana prva dovoljenja za promet homeopatskih zdravil, do danes, je njihovo število naraslo na preko sto. Narašča pa tudi število magistrov farmacije s pridobljenimi specialnimi znanji iz homeopatije. Večja strokovna usposobljenost farmacevtov, ki svetujejo homeopatske izdelke, veča zaupanje pri pacientih, ki jih zanima homeopatsko zdravljenje.

Homeopatska sekcija pri SFD je veliko prispevala k širjenju novih homeopatskih znanj z organizacijo jesenskih homeopatskih simpozijev, na katerih so ugledni domači in tuji predavatelji predstavili homeopatske pristope pri lajšanju različnih zdravstvenih težav in nas predvsem spodbudili k raziskovanju lastne homeopatske poti.

Alenka Andjelić Dolžan

Maruša Hribar

Kakšni so izzivi nadaljnjega razvoja Homeopatske sekcije? Homeopatska sekcija si bo še naprej prizadevala za harmonizacijo profesionalnih standardov po zgledu homeopatskih praks v državah EU, za zagotavljanje visoke kakovosti homeopatske obravnave v lekarnah in za integracijo homeopatije v slovenski zdravstveni sistem. Tudi v bodoče bomo skrbeli za redna izpopolnjevalna izobraževanja. Sodelovali bomo z LZS pri pripravi smernic dobre homeopatske prakse in protokolov pri izdajanju homeopatskih izdelkov in svetovanju pacientom. Naša naloga je ozaveščanje strokovne in laične javnosti z informiranjem o

Preglednica 1: *Naslovi simpozijev Homeopatske sekcije, izvedenih v letih od 2007 do 2020*

Leto	Naslov homeopatskega simpozija
2007	Homeopatija v pediatriji
2008	Homeopatija in zdravljenje psihičnih težav
2009	Homeopatija in alergije
2010	Homeopatija in dermatologija
2011	Grška Vithoulkasova homeopatska šola
2012	Homeopatija v slovenskih lekarnah
2014	Homeopatija v avstrijskih lekarnah, Uporabnost Vithoulkas Compass
2015	Homeopatska obravnava simptomov izgorelosti in kronične utrujenosti v posameznih življenjskih obdobjih
2016	Metoda senzacije in synergy, Gastrointestinalne težave
2017	Homeopatska obravnava hormonskih motenj
2018	Sodobno holistično integrativno zdravljenje po homeopatskih principih
2019	Razširjen vpogled v rastlinsko materijo mediko
2020	Respiratorne težave in vloga homeopatije v pandemiji covid-19 (predavanje ob občnem zboru)

možnosti izbire. Zato z objavami sodelujemo v medijih in strokovnih publikacijah. Zavedamo se, da je ključnega pomena, da v dialogu, razvoju in ozaveščanju o homeopatiji sodelujejo vsi dejavniki civilne družbe – tako stroka kot nevladne organizacije in zainteresirana javnost. Takšen način delovanja zajema pluralnost različnih potreb in usmeritev znotraj celostnega homeopatskega zdravljenja. Homeopatija z milijoni uporabnikov in uporabnic v EU predstavlja pomembno dopolnitev k sodobnemu zdravljenju, počutju in blagostanju v najširšem pomenu.

Želeli bi si še širše in aktivne vključenosti farmacevtov, ki imajo specialna znanja o homeopatiji, v Homeopatsko sekcijo pri Slovenskem farmacevtskem društvu.

Ob tej priložnosti se v imenu izvršnega odbora sekcije zahvaljujeva vsem članom sekcije za pomoč, podporo in želiva veliko zadovoljstva ob uspehih zdravljenja tudi v bodoče.

Alenka Andjelić Dolžan, Maruša Hribar

SEKCIJA BOLNIŠNIČNIH FARMACEVTOV

Sekcija bolnišničnih farmacevtov je z nekaj več kot 100 člani ena manjših sekcij v Slovenskem farmacevtskem društvu, pa kljub temu v zadnjih dvajsetih letih zelo aktivna in prepoznana v domačem in mednarodnem okolju. Njeni člani sodelujemo v mnogih projektih in dogodkih SFD, Lekarniške zbornice Slovenije (LZS) in Ministrstva za zdravje. V mednarodnem okolju zavzemamo pomembne funkcije v svetovnem in evropskih združenjih farmacevtov ter bolnišničnih in kliničnih farmacevtov: v Mednarodnem združenju farmacevtov v Sekciji bolnišničnih farmacevtov (angl. *International Pharmaceutical Federation*, FIP), v Evropskem združenju bolnišničnih farmacevtov (angl. *European Association of Hospital Pharmacists*, EAHP), v Evropskem združenju klinične farmacije (angl. *European Society of Clinical Pharmacy*, ESCP), v projektu Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni (angl. *European Centre for Disease Prevention and Control*, ECDC). Poleg tega pa člani na kongresih in konferencah teh združenj tudi aktivno sodelujemo s predavanji in posterji ter v okviru mnogih delovnih skupin.

Vse od leta 1996, ko se je Sekcija bolnišničnih farmacevtov vključila v EAHP, imamo stalno delegatko v generalni skupščini te pomembne evropske organizacije. Članica sekcije Tajda Miharija Gala (predsednica SFD v letih 1995–1997 in predsednica Sekcije bolnišničnih farmacevtov pri SFD v letih 2005–2013) je bila v letih od 2000 do 2017 članica v odboru združenja in več mandatov vršila funkcijo podpredsednice EAHP ter večkrat sodelovala pri oblikovanju strategije dela združenja. Kolegica Vesna Bizjak in trenutni

Franci Tratar in Tajda Gala

Preglednica 1: *Simpoziji Sekcije bolnišničnih farmacevtov pri SFD 2008–2019*

Leto	Naslov simpozija
2008	Napake pri zdravljenju z zdravili
2009	Uporaba črtne kode v bolnišnici
2010	Zagotavljanje dobre prakse v bolnišničnih lekarnah – problemi in rešitve
2011	Kompetence farmacevtov v bolnišničnem okolju
2012	Avtomatizacija v bolnišnični lekarni
2013	Terapevtska zamenjava: kako uravnotežiti potrebe pacientov in obvladovanje stroškov?
2014	Izzivi pri preskrbi z zdravili in medicinskimi pripomočki v bolnišničnih lekarnah
2015	Zdravila z visokim tveganjem
2016	Protimikrobna odpornost: ali jo še lahko obvladujemo?
2017	Brezšivna skrb in preverjanje avtentičnosti zdravil – nova izziva za bolnišnične farmacevte
2018	Informacijska tehnologija – pogoj za učinkovito delo bolnišničnega farmacevta
2019	Izdelava in priprava zdravil v bolnišnični lekarni

predsednik sekcije Franci Tratar pa sta trenutno člana mnogih delovnih skupin v okviru EAHP.

V letu 2008 smo na globalni konferenci o bolnišnični farmaciji v sklopu FIP sodelovali v delovni skupini »Distribucija in izdelava zdravil v bolnišnični lekarni« pri postavitvi standardov stroke, ki so veljavni na vseh kontinentih. V letu 2014 pa smo kot člani v EAHP sodelovali pri vzpostavitvi Izjav za bolnišnično farmacijo v Evropi (angl. *Statements on Hospital Pharmacy EAHP*), ki predstavljajo standarde stroke v Evropi, kar se odraža tudi v delovanju sekcije v slovenskem okolju, predvsem pri organizaciji letnih simpozijev sekcije. V vlogi podpredsednice EAHP je naša članica sodelovala pri postavitvi Navodil za smotrno rabo protimikrobnih zdravil Evropskega centra za preprečevanje in obvladovanje bolezni ECDC (angl. *EU guidelines for the prudent use of antimicrobials in humans*).

Bolnišnični farmacevti smo sodelovali v treh evropskih raziskavah bolnišnične farmacije, ki so dale vpogled v stanje stroke v Evropi; dve od teh je vodila ravno slovenska predstavnica v odboru združenja in rezultate objavila v zborniku Survey EAHP ter v več člankih v časopisu EAHP – *European Journal of Hospital Pharmacy* (EJHP). V tem časopisu smo tudi redno objavljali prispevke z novostmi v stroki in zdravstvenem sistemu v Sloveniji v rubrikah *News* ter *Focus Slovenia*.

S prevzemom vodenja sekcije je Tajda Miharija Gala vpeljala letne mednarodne simpozije, ki so članom sekcije odprli pot do povezovanja s strokovnjaki v drugih evropskih državah. Tako smo na dvanajstih simpozijih poleg domačih strokovnjakov vsakokrat gostili tudi priznane strokovnjake naše stroke iz Evrope in ZDA. Poleg udeležbe naših članov na mednarodnih kongresih smo za prenašanje znanja na mlajšo generacijo poskrbeli s stalno udeležbo naših delegatov na kongresih in simpozijih EAHP ter z organiziranjem delovnih praks za mlajše kolege v tujini (Nemčija, Švica, Anglija, Avstrija, Španija, Nizozemska). Slovenske bolnišnične lekarne so na podoben način nudile možnost izobraževanja drugim mladim farmacevtom, predvsem iz manj naprednih bolnišnic držav bivše domovine in tujine. Skladno z usmeritvami EAHP in po vzoru drugih evropskih držav si Sekcija bolnišničnih farmacevtov prizadeva za vzpostavitev specializacije iz bolnišnične farmacije. Program za poklic bolnišnični farmacevt želimo pripraviti tako, da bo čim bolje služil farmacevtom v bolnišnicah pri podpori zdravstvenega osebja, tvornem sodelovanju z njim v delovnih skupinah in popolnejši skrbi za bolnike na vseh oddelkih bolnišnic. Takšen program bo atraktiven za mlade farmacevte in hkrati sodoben in usklajen z evropsko bolnišnično farmacijo.

Tudi v bodoče želimo člani Sekcije bolnišničnih farmacevtov skrbeti za prepoznavnost naše sekcije doma in v tujini ter za nivo naše stroke in prenašanje znanja na mlajše kolege.

Tajda Miharija Gala, Franci Tratar

SEKCIJA FARMACEVTOV JAVNIH LEKARN

Domus Medica, simpozij Sekcije farmacevtov javnih lekarn, 2016 (od leve: J. Dolinar, M. Kerec Kos, M. Abazović, M. Tuš, Š. Bernik Golubić, M. Dragoš)

Želja lekarniških farmacevtov po povezovanju in osebna ideja Lidije Pavlovič, prve predsednice Sekcije farmacevtov javnih lekarn (SFJL), je botrovala, da je na predlog Celjske podružnice Slovenskega farmacevtskega društva (CP SFD) 27. skupščina SFD, jeseni 2002 v Mariboru, potrdila ustanovitev sekcije farmacevtov na primarni ravni (predlagano ime je bilo Sekcija lekarniških farmacevtov). Po vzoru »*Community pharmacy section*« pri FIP je dobila ime Sekcija farmacevtov javnih lekarn. Stremela naj bi k povezovanju, izmenjavi mnenj, predvsem pa k promociji lekarniškega farmacevta v družbi in prepoznavnosti njegovega dela.

Najprej smo želeli izpopolniti svoje znanje. Povezali smo se z našo krovno ustanovo, Fakulteto za farmacijo Univerze v Ljubljani in s prof. dr. Alešem Mrharjem, mag. farm. ter oktobra 2003 organizirali 1. simpozij s krovnim naslovom Lekarna – od zdravila k človeku.

Da bi lekarno, kot stičišče promocije zdravega načina življenja ter pravilnega in varnega zdravljenja z zdravili, še bolj približali ljudem, smo leta 2005 razglasili Dan slovenskih lekarn. Izbrali smo 26. september, ko godujeta sv. Kozma in Damijan, zavetnika lekarnarjev in zdravnikov. Pobudnica tega praznika je bila mag. Tatjana Kogovšek Vidmar, mag. farm., spec., ki je k sodelovanju uspela pritegniti Kemofarmacijo, ki ta dogodek podpira od začetka do danes.

Na pobudo Nine Pisk, druge predsednice SFJL, z raziskovanjem v javnih lekarnah skrbimo tudi za pridobivanje informacij, ki vrednotijo lekarniško delo ter prikažejo navade bolnikov pri uporabi zdravil. Ugotovitve raziskav predstavimo v okviru našega simpozija in tudi v obliki članka v Farmacevtskem vestniku, saj lahko na tak način lekarniški farmacevti izboljšamo lekarniške storitve ter kakovost in varnost zdravljenja z zdravili. Na osnovi ugotovitev raziskave je bil pripravljen tudi *Komunikacijski protokol med farmacevtom in osebo v lekarni pri svetovanju za pravilno in varno uporabo zdravil, ki vplivajo na sposobnost upravljanja vozil in strojev*, ki ga je 2008 potrdil in obravnaval tudi Razširjen strokovni kolegij za lekarniško farmacijo pri Ministrstvu za zdravje. Leta 2011 je bila v okviru SFD izdana tudi knjiga Samozdravljenje, priročnik za bolnike, pri pripravi katerega so sodelovali tudi člani SFJL.

Z izbrano temo SFJL vsako leto vsebinsko poveže tri glavne aktivnosti: simpozij Lekarna – od zdravila k človeku, Dan slovenskih lekarn in raziskovalno anketo (preglednica 1).

V okviru SFJL o izbrani temi pripravimo tudi osnutek predavanja za laično javnost. Največ predavanj smo farmacevti

Preglednica 1: Pregled naslovnih tem simpozija in dnevov slovenskih lekarn od 2003 do 2020

Leto	Naslov Simpozija SFJL	Naslovna tema Dneva slovenskih lekarn
2003	Prehrana, zdravo življenje in varna uporaba zdravil - hipolipemikov	/
2004	Prehrana, zdravo življenje in varna uporaba zdravil – antidiabetikov	/
2005	Zdravljenje astme in KOPB	Splošni napotki za paciente
2006	Zdravljenje bolnika z depresivno motnjo	O pravilni in varni uporabi zdravil
2007	Bolezni ščitnice	Zdravila in prometna varnost
2008	Zdravila v nosečnosti in med dojenjem	Zdravila in otroci
2009	Zdravila in mladostniki	Zdravila in mladostniki
2010	Zdravila in starostniki	Zdravila in starostniki
2011	Zdravila za samozdravljenje	Zdravila za samozdravljenje
2012	Zdravila in kronični bolniki	Zdravila in kronični bolniki
2013	Zdravljenje revmatičnih bolezni	Biološka zdravila
2014	Urologija	Ledvice in zdravila
2015	Neželeni učinki zdravil - prepoznavanje, ukrepanje in pasti	Zdravila in neželeni učinki
2016	Nevropatska bolečina	Zdravila in bolečina
2017	Zdravljenje avtoimunih bolezni	Imunski sistem
2018	Kako dobro poznamo izdelke iz zdravilnih rastlin na slovenskem trgu?	Izdelki iz zdravilnih rastlin
2019	Zdravila in jetra	Zdravila in jetra
2020	Moški in zdravila	Zdravila in moški

iz javnih lekarn o temi Zdravila in otroci pripravili v šolah in vrtcih po vsej Sloveniji.

Pomembno je izpostaviti, da se pri aktivnostih povezujemo s Fakulteto za farmacijo, zlasti pri pripravi simpozija, ter z Lekarniško zbornico Slovenije, s katero skupaj pripravimo medijsko podporo in druge aktivnosti, s katerimi obeležimo Dan slovenskih lekarn. Pri pripravi simpozija povabimo k aktivni udeležbi tudi zdravnike in druge zdravstvene delavce, prav tako pa tudi člani SFJL vse pogosteje aktivno sodelujemo na njihovih strokovnih srečanjih.

SFJL je s podporo Lekarniške zbornice Slovenije in Fakultete za farmacijo v Ljubljani pripravila dokument *Nacionalna strategija vključevanja lekarništva in lekarniških farmacevtov v nadaljnji razvoj slovenskega zdravstvenega sistema*, ki je bil potrjen na skupščini SFD maja 2011, dokument je predsednik SFD predstavil Zdravstvenemu svetu na MZ.

V prihodnjih letih si moramo prizadevati, da bi SFJL in njeni člani s svojimi aktivnostmi, ki smo jih razvili in implementirali zadnja leta v lekarniško dejavnost, pomembno prispevali k prodornejši uveljavitvi stroke in poklica lekarniškega farmacevta. V laični javnosti moramo krepiti svojo prepoznavnost kot zdravstveni delavci, še bolj pomembno pa je, da svoje znanje in kompetence uveljavimo v sklopu različnih zdravstvenih dejavnosti in da s povezovanjem z drugimi zdravstvenimi delavci, zlasti zdravniki, pokažemo našo nepogrešljivo vlogo poznavanja zdravljenja z zdravili in s tem pomemben prispevek k večji vzdržnosti zdravstvenega sistema.

Lidija Pavlovič, Nina Pisk, Miroslava Abazović

SEKCIJA FARMACEVTSKIH TEHNIKOV

Rogla 2018

Sekcija farmacevtskih tehnikov je bila ustanovljena leta 1977 na skupščini SFD na Bledu, kjer je bila za njeno predsednico izvoljena Vida Praprotnik.

Člani sekcije so v največji meri zaposleni v lekarnah, tako javnih kot zasebnih, pa tudi v drugih okoljih – specializiranih trgovinah, bolnišnicah, industriji, laboratorijih.

Sekcija farmacevtskih tehnikov je najštevilčnejša sekcija Slovenskega farmacevtskega društva.

Pomemben dosežek sekcije je bilo aktivno sodelovanje pri spremembi Zakona o lekarniški dejavnosti (Uradni list RS, št. 85/16, 77/17 in 73/19; ZLD-1), kjer nam je uspelo ohraniti status farmacevtskega tehnika ter ga nadgraditi z možnostjo pridobitve specialnih znanj (75. člen ZDL-1).

Žalosti pa nas dejstvo, da se že daljše obdobje občutno zmanjšuje zaposlovanje farmacevtskih tehnikov predvsem v lekarnah.

Svojim članom želimo ponuditi strokovne, družabne in kulturne dogodke.

Najbolj prepoznaven dogodek sekcije je vsekakor vsakoletni simpozij ob občnem zboru, ki je na pobudo Zdenka Taušiča, takratnega predsednika Sekcije farmacevtskih tehnikov, pred 17 leti (natančno leta 2003) prerasel iz enodnevnega v dvodnevnega in tradicionalno poteka zadnji vikend v maju na Rogli. Vedno je dobro obiskan, saj poleg zanimivih in skrbno izbranih tem in predavateljev poteka v prijetnem in sproščenem vzdušju.

To je najodmevnejši, nikakor pa ne edini dogodek, ki ga organizira sekcija, saj se v juniju tradicionalno srečujemo na farmacevtsko-botanični ekskurziji, v okviru katere smo obiskali različne kraje po Sloveniji in spoznali rastline tistega okolja.

V septembru pa nas pot zanese na tridnevno družabno-strokovno ekskurzijo, kjer širom po Evropi spoznavamo farmacevtsko dediščino in znamenitosti ter ohranjamo dobre kolegialne odnose.

Med letom organiziramo več strokovnih predavanj, na katerih se zbere kar pestra množica, saj se člani sekcije kljub oddaljenosti in kljub temu, da predavanja potekajo v popoldanskem času, teh dogodkov radi udeležujejo. To kaže na zanimanje in vedoželjnost farmacevtskih tehnikov. Pridobljena znanja s pridom uporabimo v svojih delovnih sredinah. S strokovnim predavanjem, kulturnim dogodkom in prijetnim druženjem leto tudi zaključimo.

Preglednica 1: Pregled izvedenih simpozijev Sekcije farmacevtskih tehnikov ob občnem zboru

Leto	Naslovna tema simpozija
1988	Bolezni dihal in njihovo zdravljenje
1989	Zdravila v času nosečnosti in dojenja
1990	Sodobna obravnava diagnostike in zdravljenja revmatičnih obolenj
1991	Virusi
1992	Prehrana in dieta
1993	Zdravljenje bolečine
1994	Dobre prakse v farmaciji
1995	Lajšanje težav pri boleznih prebavil
1996	Hujšanje
1997	Bolečina
1998	Osteoporoza in pomen zdrave prehrane
1999	Apiterapija
2000	Glivična obolenja kože
2001	Zasvojenost in pomoč človeku v stiski
2002	Zasvojenost s hrano
2003	Oskrba ran in poškodb/ Okrogla miza Perspektive izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja farmacevtskih tehnikov
2004	Bolezni prebavil, homeopatija, veščine komuniciranja
2005	Bolezni ustne votline in prebavil, Prepoznavanje psihoz, Veščine komuniciranja
2006	Nega kože in sodobna priporočila za zaščito pred sončnimi žarki
2007	Debelost in presnovne bolezni
2008	Problemi odvisnosti in življenje po menopavzi
2009	Pot do zdravja – vloga farmacevtskega tehnika
2010	Fitofarmaki Glivična obolenja
2011	Vloga farmacevtskega tehnika pri svetovanju bolnikom s srčnožilnimi boleznimi
2012	Bolečina, prehrana zdravega dojenčka in kako postopati pri prebavnih težavah dojenčka
2013	Tehnik svetuje o kozmetiki, nosečnicam in doječim materam, o prehranskih dopolnilih in medicinskih pripomočkih, O delovanju pre in probiotikov
2014	Imunska odpornost in obramba pred boleznimi
2015	Bolečina
2016	Bolezni prebavil, vitamini in minerali
2017	Zdravljenje bolezni zgornjih dihal in ustne votline
2018	Koža
2019	Urogenitalne težave, Izdelki iz zdravilnih rastlin

Sekcija farmacevtskih tehnikov je obiskala kolege v Beogradu (2005)

Sekcija farmacevtskih tehnikov že vrsto let sodeluje s sorodnimi društvi na ozemlju bivše domovine in je aktivna članica Evropskega združenja farmacevtskih tehnikov (angl. *European Association of Pharmacy Technicians*, EAPT). Udeležujemo se kongresov in srečanj, kjer izmenjujemo mnenja ter izkušnje, po katere pa kolegi iz teh okolij prihajajo tudi k nam.

Že dalj časa si naša sekcija prizadeva, da farmacevtski tehnik postane reguliran poklic znotraj EU, kar je tudi glavni razlog za članstvo v EAPT.

Trudimo se delati v dobro naših članov, združevati in povezovati raznolikost vseh članov znotraj sekcije, sprejemati kritike, z dvignjeno glavo nadaljevati naše delo in še krepiti članstvo.

V obdobju, ki je za nami, upamo, da smo s svojim delovanjem prispevali k še večji prepoznavnosti Slovenskega farmacevtskega društva in poklica farmacevtski tehnik.

Bodimo še naprej ponosni člani Slovenskega farmacevtskega društva, ker skupaj

ZMOREMO – PREMAGATI NEPREMAGLJIVO.

Karmen Grom, Slavica Ozmec

SEKCIJA FARMACEVTSKIH TEHNOLOGOV

Sekcija farmacevtskih tehnologov je bila ustanovljena leta 1986 z glavnim namenom združevanja strokovnjakov s področja farmacevtske tehnologije v Sloveniji, širjenja znanja in posredovanja najnovejših trendov v razvoju dostavnih sistemov. Člani tehnološke sekcije so zaposleni v več kot 35 različnih ustanovah v Sloveniji, kar nakazuje močno raznolikost njihovega ustvarjanja. Večina članov je tradicionalno zaposlena v glavnih stebrih farmacevtske tehnologije v Sloveniji: naši krovni izobraževalni ustanovi Fakulteti za farmacijo Univerze v Ljubljani, farmacevtskih gospodarskih družbah Krka in Lek, pa tudi v drugih organizacijah, kot so Medis, galenski laboratoriji, bolnišnične lekarne in drugi. Člani sekcije z objavami številnih člankov v mednarodno uveljavljenih revijah ter patentnimi prijavami dokazujejo, da je strokovnost farmacevtske tehnologije v Sloveniji na visokem nivoju in v koraku z novimi tehnologijami, prisotnimi v naši stroki po svetu.

Ponosni smo, da glavno poslanstvo naše sekcije uresničujemo že več kot 30 let z organizacijo letnih simpozijev; prvega smo organizirali že leta 1988. Iz preglednice 1 je razvidno, da na simpozijih obravnavamo in predstavljamo udeležencem tako najnovejše trende razvoja dostavnih sistemov, kot tudi aktualne izzive industrijsko uveljavljenih in razvijajočih tehnologij. Spodbujamo povezovanje strokovnjakov različnih strok ter izmenjavo znanj in izkušenj. Farmacevtska tehnologija je izrazito multidisciplinarna veda, zato stremimo k temu, da vedno privabimo na simpozije predavatelje z različnimi ekspertizami, ki bogatijo osnovno vsebino farmacevtske tehnologije. V želji po čim večjem mednarodnem povezovanju smo člani Sekcije farmacevtskih tehnologov SFD vse od leta 1995 sodelovali pri organizaciji prvih tovrstnih evropskih strokovnih srečanjih , najprej Alpe Adria nato pa s Centralno evropskimi simpoziji iz farmacevtske tehnologije (Central European Symposium on Pharmaceutical Technology, CEPST). V okviru teh smo naš simpozij večkrat organizirali kot satelitski simpozij v letih 2003, 2008 in 2014 ter leta 2011 na 4. Mednarodni konferenci farmacevtskih znanosti BBBB. Poleg domačih izobraževanj se člani sekcije redno aktivno udeležujejo mednarodnih konferenc s področja farmacevtske tehnologije in farmacevtskih znanosti tudi kot vabljeni predavatelji in člani organizacijskih odborov (CESPT, BBBB). Prav tako je SFD preko Sekcije farmacevtskih tehnologov podpornik konference *World Meeting on Pharmaceutics, Biopharmaceutics and Pharmaceutical Technology*, ki poteka vsaki dve leti in je največje svetovno srečanje strokovnjakov z obsežnega področja farmacevtske tehnologije.

Saša Baumgartner na Satelitskem simpoziju CESPT 2008

V prihodnje želimo nadaljevati aktivnosti, ki povezujejo farmacevtsko tehnološko stroko navznoter (sodelovanje s strokovnjaki različnih strok) in navzven (stalno aktivno mednarodno udejstvovanje in prepoznavnost). Vsekakor želimo motivirati in privabiti več mlajših članov, da bi z novimi znanji in elanom dopolnjevali strokovnost naše sekcije. Z naraščanjem kompleksnosti zdravil in vpeljevanjem novih terapevtskih pristopov (npr. celičnih in genskih terapij) moramo farmacevtski tehnologi venomer iti v korak z najnovejšimi spoznanji znanosti in stroke in po svojih močeh trende tudi soustvarjati, saj lahko le z znanjem ohranjamo konkurenčnost naše industrije na svetovnem nivoju.

Čestitamo Slovenskemu farmacevtskemu društvu ob njegovem 70. jubileju in mu želimo še mnoga uspešna leta.

Zrinka Abramović, Mirjana Gašperlin

Preglednica 1: Izvedena posvetovanja Sekcije farmacevtskih tehnologov Slovenskega farmacevtskega društva od nastanka sekcije do danes

Leto	Naslov simpozija
1988	Vrednotenje fizikalno kemijskih lastnosti zdravilnih učinkovin in pomožnih snovi
1989	Optimiranje pri oblikovanju zdravil
1990	Problemi kakovosti primarne steklene in plastične embalaže
1991	Polimeri v farmacevtski tehnologiji
1992	Amfifilne spojine v farmacevtskih pripravkih
1993	Promocija donatorstva tovarne zdravil LEK s tehnološkim simpozijem
1994	Validacija v proizvodnji zdravil
1995	Scale up – prenos tehnologije iz laboratorija v industrijsko proizvodnjo
1996	Sodobni tehnološki pristopi k oblikovanju zdravil
1997	Sistem vodenja farmacevtske dokumentacije
1998	Farmacevtska tehnologija na prelomu tisočletja
1999	Zaščita intelektualne lastnine v farmaciji
2000	Obvladovanje sprememb v farmaciji – realnost in izzivi
2001	Zdravila naravnega izbora
2002	Dermatiki in kozmetični izdelki
2003	Satelitski simpozij CESPT Preformulation: from molecule to formulation
2004	Nanotehnologija v farmaciji
2005	PAT – procesne analizne tehnologije v farmacevtski in kemijski industriji
2006	Nove pomožne snovi in novosti pri njihovi uporabi
2007	Voda v farmacevtskih oblikah: nujna, želena ali neželena sestavina
2008	Satelitski simpozij CESPT Challenges and Opportunities in Multiparticulate Drug Delivery
2009	Povečevanje topnosti in hitrosti raztapljanja težko topnih učinkovin
2010	Načrtovanje kakovostnih izdelkov in procesov (QbD)
2011	Satelitski simpozij BBBB Oral Modified Release Dosage Forms – From Polymer to Drug Delivery System
2012	Validacije v laboratorijskem in industrijskem okolju, Akreditacija laboratorijev
2013	Izzivi mikro in mini dostavnih sistemov: Mikropelete, pelete in mini tablete
2014	Satelitski simpozij CESPT Functionality Related Characteristics of Materials for Controlled Release
2015	Načrtovanje lastnosti delcev v razvoju farmacevtskih oblik
2016	Znanje in ideje za načrtovanje nadzorovanega sproščanja učinkovin: In memoriam prof. dr. Saši Baumgartner
2017	Ovojnina – zapostavljen aspekt / Liofilizacija v razvoju farmacevtskega izdelka
2018	Polimeri kot pomožne snovi in učinkovine
2019	Stabilizacija metastabilnih oblik učinkovin
2020	Kombinirana zdravila

SEKCIJA FARMACEVTSKIH ZNANOSTI

Sekcija farmacevtskih znanosti deluje na interdisciplinarnem področju z namenom povezovanja in promocije dosežkov članov SFD, ki se ukvarjajo z raziskovalnim delom. Prvega predsednika sekcije smo potrdili na 20. skupščini SFD 1995. Člani sekcije so aktivni udeleženci in predavatelji na konferencah Evropskega združenja farmacevtskih znanosti EUFEPS. Leta 2009 je pod okriljem sekcije izšla posebna številka Farmacevtskega vestnika, namenjena promociji Slovenskega farmacevtskega društva, zlasti Sekcije farmacevtskih znanosti na 2. PharmSciFair srečanju v Nici. Na konferenci EUFEPS leta 2019 v Frankfurtu smo v obliki predavanja predstavili dosežke s področja farmakogenetike. Prav tako smo aktivni člani mednarodne skupine 4B, smo predavatelji in organizatorji srečanj. Na srečanju v Izmirju 2019 smo se predstavili z dvema sekcijskima vabljenima predavanjema in več posterji, naši člani pa so bili tudi v vlogi članov znanstvenega odbora kongresa. Predsednica sekcije je aktivna članica akademske sekcije mednarodnega združenja farmacevtov (FIP).

Sekcija se posveča organizaciji posvetov na temo razvojnih prioritet v farmacevtski znanosti in industriji in naslavlja vprašanja pomena farmacevtske stroke za gospodarski napredek. Z organizacijo posvetov združuje akademske raziskovalce, industrijske partnerje, oblikovalce znanstvenih in zdravstvenih politik ter direktorje partnerskih inštitucij. S tem soustvarjamo mednarodno konkurenčno raziskovalno okolje, doprinašamo k prenosu znanja in k povezovanju strokovnjakov. Člani sekcije so aktivni soorganizatorji vsakoletnih simpozijev SFD. Sekcija ima 90 članov.

Irena Mlinarič-Raščan in Aleš Obreza

Sekcija bo tudi v prihodnje skrbela za mednarodno prepoznavnost farmacevtskih znanosti in promovirala razvojno povezovanje podjetij z raziskovalnimi ustanovami.

Irena Mlinarič-Raščan, Aleš Obreza

SEKCIJA KLINIČNIH FARMACEVTOV

Ustanovitev Sekcije kliničnih farmacevtov je 17. maja 1997 potrdila 22. skupščina Slovenskega farmacevtskega društva (SFD). Z ustanovitvijo sekcije smo lahko klinični farmacevti začeli delovati organizirano in s tem aktivneje zastopati svoje interese v SFD in Evropskem združenju kliničnih farmacevtov (angl. *European Society of Clinical Pharmacy*, ESCP). Sekcija kliničnih farmacevtov je v letu 2002 organizirala 3. spomladansko konferenco ESCP, ki je bila eden od vrhuncev delovanja sekcije do takrat in je veliko prispevala k uveljavitvi slovenske klinične farmacije v ESCP, saj se je konference udeležilo 526 kliničnih farmacevtov iz 39 držav z vsega sveta.

V zadnjih 20. letih je v Sloveniji prišlo do razcveta klinične farmacije. Sekcija kliničnih farmacevtov je povezovala klinične farmacevte iz različnih delovnih okolij in iz vseh ravni zdravstvenega varstva. Članstvo se je v Sekciji kliničnih farmacevtov v letih 2012–2019 povečalo iz 57 na 242 članov. Napredek klinične farmacije pa je z vsakim letom večji, saj se je uveljavila tako rekoč že v vseh zdravstvenih ustanovah, kjer so vodstva in drugi zdravstveni profili spoznali, da farmacevt ni strokovnjak, kompetenten le za preskrbo z zdravili, ampak predvsem in tudi za zdravljenje z zdravili. Sicer v različnem obsegu, a vendarle, smo klinični farmacevti po bolnišnicah pomembni členi za zagotavljanje varne, kakovostne in učinkovite uporabe zdravil na oddelkih in v lekarni. Na primarnem nivoju zdravstvenega varstva so se v zdravstvenih domovih in domovih starejših občanov v zadnjem desetletju začeli izvajati farmakoterapijski pregledi s strani farmacevtov svetovalcev.

Sekcija kliničnih farmacevtov pri SFD ima pomembno vlogo pri podpori dela kliničnih farmacevtov, saj na Lekarniški zbornici Slovenije (LZS) klinični farmacevti niso nikjer posebej opredeljeni, ampak so del različnih sekcij. Sekcija kliničnih farmacevtov pri SFD združuje v eno sekcijo vse klinične farmacevte ne glede na okolje, kjer so zaposleni, zato so tudi izobraževanja in srečanja članov sekcije ključnega pomena pri razvoju stroke. Prvi simpozij Sekcije kliničnih farmacevtov je bil leta 2010 in od takrat je to postal vsakoletni simpozij sekcije (preglednica 1). Sekcija ima velike zasluge, da so odločevalci v zdravstvu, tako ZZZS kot Ministrstvo za zdravje podprli vključevanje kliničnega farmacevta v sistem odločanja o farmakoterapiji. Ko smo v razvojni nalogi preko ZZZS začeli izvajati farmakoterapijske preglede v zdravstvenih domovih, je tudi Sekcija kliničnih farmacevtov pri SFD začela z izobraževanjem z naslovom Delo farmacevta svetovalca – Farmakoterapijski pregled. Izobraževanja so v okviru SFD potekala v letih 2013, 2014 in 2015 v obliki dvodnevnih delavnic, ki so bile odlično obiskane. Kasneje je organizacijo teh izobraževanj prevzela LZS.

Alenka Kovačič (levo) (trenutna predsednica sekcije) in Monika Sonc (predsednica sekcije od 1999 do 2005)

Preglednica 1: *Pregled naslovnih tem simpozijev Sekcije kliničnih farmacevtov*

Leto	Naslov simpozija
2011	Monitoriranje zdravljenja z zdravili
2012	Bolečina
2013	Srčnožilne bolezni
2014	Zdravila v psihiatriji
2015	Zdravila v nevrologiji
2016	Elektroliti, vitamini, minerali
2017	Antibiotiki in antimikotiki
2018	Zdravila v kardiologiji
2019	Zdravila in bolnik s sladkorno boleznijo

Sekcija kliničnih farmacevtov nadaljuje svoje poslanstvo in vsako leto poleg letnega simpozija organizira več strokovnih srečanj, kjer se obravnavajo različne tematike in preko delavnic tudi klinični primeri. Z uvedbo vsakoletnega simpozija Sekcije kliničnih farmacevtov preko SFD, naslednji bo namreč že 10. po vrsti, imamo klinični farmacevti več možnosti druženja in izmenjave mnenj. V letu 2018 smo zaradi lažje, tudi mednarodne prepoznavnosti, vzpostavili spletno stran sekcije www.klinicni-farmacevti.si, kjer imajo člani možnost pridobiti še več informacij o aktivnostih sekcije. Seveda se zavedamo, da smo le ena izmed sekcij znotraj Slovenskega farmacevtskega društva, a smo posebej zadovoljni, da nam društvo omogoča delovanje in povezovanje znotraj naše stroke. Poleg uradnega logotipa SFD uporabljamo tudi svoj logotip.

V letu 2019 smo imeli možnost sodelovati na 40. mednarodnem simpoziju ESCP, ki je bil oktobra 2019 organiziran v Ljubljani in smo bili nekateri člani sekcije tudi del znanstvenega odbora tega simpozija. Tudi tam smo predstavili klinične farmacevte iz Slovenije v dobri luči, kar nekaj članov je bilo tudi aktivno vključenih v predavanja in delavnice.

Naši člani, ki so zaznamovali delo Sekcije kliničnih farmacevtov v zadnjih 20. letih, so zato prejeli Minařikova priznanja in zahvale Sekcije kliničnih farmacevtov. Sekcija združuje veliko zavzetih, proaktivnih in motiviranih kliničnih farmacevtov iz različnih delovnih okolij, zato je tudi napredek dela Sekcije kliničnih farmacevtov rezultat dela vsakega izmed teh posameznikov, ki se vključujejo tudi v delo organov sekcije, v organizacijo srečanj ali pa podajajo ideje in mnenja. Verjamemo, da bomo dobro delo sekcije nadaljevali tudi v naslednjih desetletjih.

Alenka Kovačič, Monika Sonc

Srečanje Sekcije december 2019

ESCP kongres, Ljubljana, oktober 2019

SEKCIJA SENIORJEV

Pobuda za ustanovitev Sekcije seniorjev pri SFD sega v čas, ko je število upokojenih farmacevtov in farmacevtskih tehnikov hitro naraščalo in so se po odhodu v pokoj počutili odmaknjeni od aktualnih dogajanj v stroki. V želji po ohranitvi stika s stroko in mlajšimi kolegi je bila Sekcija seniorjev ustanovljena leta 1987 na 12. skupščini SFD, ki je potekala v Mariboru. V naslednjih letih se je število njenih članov od začetnega števila 37 stalno večalo. Danes je v sekcijo včlanjenih že preko 400 farmacevtov in farmacevtskih tehnikov.
Namen ustanovitve sekcije je bil:

- uresničevanje skupnih interesov po odhodu v pokoj v obliki medsebojnih druženj,
- organiziranje strokovnih predavaj ob vsakoletnih občnih zborih sekcije,
- dvakrat letno organiziranje ekskurzij, povezanih z druženji,
- sodelovanje v organih društva,
- promocija skrbi za zdravo življenje po odhodu v pokoj in priprava pobud za kvalitetnejše delovanje matičnega društva.

Od ustanovitve sekcije leta 1987 do danes je bilo organiziranih že 66 ekskurzij in izletov po Sloveniji in v zamejstvo. V sekcijo seniorjev je že vrsto let včlanjenih tudi nekaj farmacevtov iz zamejstva in so zelo zadovoljni z delovnim programom. Člani sekcije aktivno sodelujemo v organih matičnega društva in s svojimi bogatimi izkušnjami in pobudami pripomoremo k njegovemu delovanju. Člani Sekcije seniorjev se udeležujemo strokovnih predavanj, ki jih organizirajo podružnice in sekcije. Simpozijev, ki jih organizira SFD ob letnih skupščinah društva, se udeležijo 3 do 4 člani sekcije. Kotizacija za udeležbo na simpozijih predstavlja za sekcijo visok strošek in gotovo bi bila udeležba večja, če bi člani sekcije lahko imeli nižjo kotizacijo.
V preteklem obdobju je Sekcija seniorjev dala pobudo za ustanovitev farmacevtskega arhiva v okviru SFD, kjer bi bila sistematično zbrana vsa dokumentacija o delovanju društva in drugih farmacevtskih ustanov. Žal organi SFD niso imeli razumevanja za to idejo in do realizacije te pobude ni prišlo, naj bo to razmišljanje za obdobje, ki je pred nami. Z vidika ohranjanja arhivskih gradiv je potrebno izpostaviti delo takratnega predsednika Sekcije seniorjev Lovra Dermote, mag. farm., ki je sprejel izziv uredništva Farmacevtskega vestnika in pripravil seznam naslovov in imena avtorjev znanstvenih in strokovnih člankov prvih 30 letnikov Farmacevtskega vestnika. V zadnjih letih opažamo upad zanimanja za povezovanje med člani sekcije, kar se kaže v manjši udeležbi na občnih zborih sekcije, kakor tudi v manjši udeležbi na ekskurzijah.

Ekskurzija v Lendavo, oktober 2017

Moto: » OSTANIMO SKUPAJ IN POVEZANI« naj se dotakne sleherne članice in člana SFD; v skupnosti je moč, ki premaga vse ovire.
Ob tej priložnosti bi se v imenu vseh članov sekcije zahvalili vsem, ki z razumevanjem v obliki donacij pomagate pri realizaciji zastavljenih delovnih programov.

Marija Vrtačnik, Marija Brenčič, Lovro Dermota

SEKCIJA ZA FARMACEVTSKO KEMIJO

S ciljem razvoja in promocije farmacevtske kemije kot znanosti smo v okviru Slovenskega farmacevtskega društva (SFD) 23. februarja 2004 na ustanovnem občnem zboru ustanovili Sekcijo za farmacevtsko kemijo. Na začetku je imela sekcija dvajset članov. Glavni cilji so bili včlanitev v Evropsko federacijo za farmacevtsko kemijo (angl., *European Federation for Medicinal Chemistry*, EFMC), odpiranje v evropski prostor in povezovanje s pridruženimi članicami ter z odličnimi tujimi raziskovalnimi inštitucijami. Prva večja mednarodna aktivnost, za tisti čas ambiciozna, je bila organizacija mednarodnega kongresa *5th Joint Meeting on Medicinal Chemistry* (JMMC), ki je potekal v Portorožu med 17. in 21. junijem 2007. Organizacijo kongresa sva sprejela Danijel Kikelj in Lucija Peterlin Mašič. Odlična organizacija je bila nagrajena z več kot 300 udeleženci in kongres nam je omogočil prepoznavno vlogo v EFMC in mednarodnem prostoru.

Danes je Sekcija za farmacevtsko kemijo SFD krovna organizacija farmacevtskih kemikov Slovenije. Njen glavni cilj je vzpostaviti komunikacijo vseh farmacevtskih kemikov in kemikov v akademskem okolju in farmacevtski industriji na strokovnih srečanjih in na neformalnem nivoju ter promovirati podobo farmacije in farmacevtskih kemikov v strokovni in laični javnosti (slika 1).

Od leta 2015 praktično vsako leto organiziramo Srečanje slovenskih farmacevtskih kemikov in ravno lani (26. septembra 2019) smo organizirali 4. tovrstno srečanje. Srečanja so popolnoma brezplačna za udeležence (brez kotizacij), predavanja so zelo aktualna, saj organizatorji vedno poskrbimo za ugledne znanstvenike iz Slovenije in tujine. Simpozij je odlična priložnost za mreženje na področjih farmacevtske in sintezne kemije ter pridruženih ved. Poleg tega smo zelo aktivni tudi na mednarodni ravni organizacije komercialno uspešnih simpozijev, med drugim smo leta 2011 uspešno soorganizirali simpozij BBBB na Bledu.

Marko Anderluh in Lucija Peterlin Mašič

Krona naših prizadevanj je bila organizacija simpozija *EFMC-ISMC (International Symposium on Medicinal Chemistry)*, ki je potekal od 2. do 6. septembra 2018 na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Gre za največji svetovni kongres s področja farmacevtske kemije, ki se ga je udeležilo približno 900 udeležencev, vodilnih znanstvenikov inovativne svetovne farmacevtske industrije ter priznanih znanstvenikov s področja farmacevtske kemije in pridruženih ved o življenju. Simpozij so organizirali člani Sekcije za farmacevtsko kemijo Slovenskega farmacevtskega društva: prof. dr. Marko Anderluh (predsedujoči organizacijskemu odboru), izr. prof. dr. Janez Ilaš, izr. prof. dr. Žiga Jakopin in prof. dr. Danijel Kikelj, med člani lokalnega organizacijskega odbora pa so poleg naštetih sodelovali še

Slika 1. *Poglavitni cilji Sekcije za farmacevtsko kemijo SFD*

Slika 2. EFMC-ISMC 2018 v sliki: a) dr. Yves Auberson (predsednik EFMC, na levi) in prof. dr. Marko Anderluh (na desni) podeljujeta nagrade za najboljše posterje na EFMC-ISMC 2018; b) mlada generacija slovenskih farmacevtskih kemikov na slavnostni večerji simpozija.

prof. dr. Gregor Anderluh, dr. Simona Jevševar, dr. Gregor Kosec, dr. Gašper Marc, prof. dr. Lucija Peterlin Mašič in prof. dr. Jurij Svete (slika 2). Vsebinsko je simpozij ponudil vrhunce moderne farmacevtske kemije s poudarkom na novih tehnologijah, kot je uporaba umetne inteligence pri načrtovanju zdravilnih učinkovin, in s predstavitvami najnovejših majhnih molekul, ki bodo krojile terapijo prihodnosti (ang. »*first-time disclosures*«). Med slovenskimi znanstveniki so izstopali: prof. dr. Tatjana Avšič-Županc, ki je v plenarnem predavanju predstavila dosežke svoje raziskovalne skupine na področju raziskav virusa zike, prof. dr. Stanislav Gobec z vodenjem sekcije »*Inflammatory and Autoimmune Diseases*« in z osrednjim predavanjem z naslovom »*Non-peptidic Selective Inhibitors of Immunoproteasome*« in prof. dr. Jurij Svete s predavanjem »*New Chemical Libraries in Exploration of Chemical Space*«. Vsebinsko in organizacijsko izjemen kongres je odmeval na najvišji ravni. 14. novembra 2019 je na Ljubljanskem gradu potekal osrednji dogodek Slovenskega ambasadorskega programa, kjer so bili podeljeni častni nazivi prvim Kongresnim ambasadorkam in ambasadorjem za leto 2019. Častno pokroviteljstvo dogodka je prevzel Predsednik Republike Slovenije, gospod Borut Pahor. Ugleden naziv je tako prejelo 25 Kongresnih ambasadork in ambasadorjev Slovenije, med njimi tudi prof. dr. Marko Anderluh v imenu vseh omenjenih organizatorjev.

Člani sekcije so vidni člani SFD, kar se kaže v aktivni organizaciji društvenih simpozijev, pripravi strokovnih predavanj in društvenih publikacij. V avgustu je društvo izdalo dolgo pričakovano znanstveno monografijo *Minerali, vitamini in druge izbrane snovi*, ki je nastala pod uredniško taktirko prof. dr. Lucije Peterlin Mašič, prof. dr. Aleša Obreze in izr. prof. dr. Tomaža Vovka, profesorjev s Fakultete za farmacijo Univerze v Ljubljani, prva dva sta člana Sekcije za farmacevtsko kemijo. Ni ostalo neopaženo, da delamo prizadevno in kakovostno. Za dolgoletno izjemno delo sta prof. dr. Slavko Pečar leta 2008 in prof. dr. Danijel Kikelj leta 2017 prejela Minařikovo odličje, Minařikovo priznanje pa sta prejela prof. dr. Lucija Peterlin Mašič (2019) in prof. dr. Marko Anderluh (2020).

Marko Anderluh, Lucija Peterlin Mašič

SEKCIJA ZA REGULATIVO

Sekcija za regulativo pri Slovenskem farmacevtskem društvu je bila ustanovljena januarja 2004 z namenom povezovanja posameznikov, ki delujejo na področju regulative zdravil in medicinskih pripomočkov, s ciljem hitrejšega reševanja tekočih vprašanj ob spremembah zakonodaje, sodelovanja s pristojnimi organi s skupnim nastopom, podporo in nadaljnjim razvojem dobre regulatorne prakse kot tudi strokovnega razvoja posameznikov.

Področje registracij zdravil je namreč postajalo vse bolj zahtevno, med drugim se je z vstopom Slovenije v EU razširil nabor postopkov z nacionalnega postopka še na mednarodne postopke (postopek z medsebojnim priznavanjem (MRP), decentraliziran postopek (DCP) ter centraliziran postopek (CP)) za pridobitev dovoljenja za promet z zdravilom s strogimi časovnicami za vse vključene države tako na strani regulatorja kot industrije (predlagateljev). Ob ustanovitvi smo namen delovanja in cilje sekcije predstavili tudi na JAZMP in se tako uvrstili med njihove deležnike.

Novo ustanovljena sekcija je ponudila najširši okvir za sodelovanje, neodvisno od področja delovanja oziroma zaposlitve člana (npr. inovativna ali generična zdravila, medicinski pripomočki, javni zavod, delniška družba, pristojni organ), saj je glavni cilj sekcije razvoj dobre regulatorne prakse, ki hkrati doprinaša tudi k smotrni rabi virov in transparentnosti regulatornih strategij v slovenskem prostoru.

Za večjo učinkovitost so bile organizirane delovne skupine za naslednja področja:

- registracije zdravil za uporabo v humani medicini,
- farmakovigilanca in materiovigilanca,
- cene in razvrščanje zdravil, paralelni uvoz, distribucija zdravil,
- zagotavljanje kakovosti,
- medicinski pripomočki,
- klinična preskušanja,
- mejna področja (npr. kozmetika, prehranska dopolnila),
- registracija zdravil za uporabo v veterinarski medicini.

Kasneje, ob najavi postopnega obveznega prehoda na oddajo vlog v elektronski obliki (e-CTD, angl. *Electronic Common Technical Document*), je bila ustanovljena in dejavna še delovna skupina za to področje.

Delovanje sekcije poteka dvotirno. Na eni strani v znamenju in ritmu sprememb zakonodaje na področju zdravil in medicinskih pripomočkov, kot so bili med drugim nova zakonodaja na področju sprememb dovoljenj za promet z zdravili (prehod na tipe sprememb IA, IB in II, implementacija Braillove pisave na ovojnino zdravil, uvedba preskušanja berljivosti navodil za uporabo), paket nove farmakovigilančne zakonodaje, ki je navzven najbolj prepoznaven po izobraževalnih gradivih za bolnike in zdravstvene delavce, nova zakonodaja na področju medicinskih pripomočkov, kliničnih preskušanj zdravil ter zakonodaja, vezana na preprečevanje vdora ponarejenih zdravil v distribucijsko verigo, ki na ovojnino zdravil uvaja serializacijsko številko in zaščitne elemente.

Smiljana Milošev Tuševljak

Urška Pavlovčič

Na drugi strani pa delo poteka v znamenju tekočih izzivov in aktivnosti (npr. imena zdravil v izogib zamenjavi, zahteve pri pripravi ovojnine, določba »*sunset clause*«, vnos neregistriranih zdravil, izobraževalna gradiva, združevanje vlog, oglaševanje zdravil brez recepta in prehranskih dopolnil).

Kaj prinaša prihodnost:

Zakonodaja na področju zdravil in medicinskih pripomočkov se nenehno spreminja in razvija, saj skuša slediti tehnično-znanstvenemu napredku, vključno z naprednimi zdravili in uporabo novih tehnologij, zato novih izzivov ne bo manjkalo.

Dobra regulatorna praksa je pomembna za zagotavljanje oskrbe z zdravili in varovanje javnega zdravja, saj so zdravila izdelki posebnega pomena in strogo regulirani od razvoja, preskušanja, izdelave, prihoda na trg in spremljanja na trgu. Sodelovanje vseh deležnikov je zelo pomembno in s strani regulatorjev tudi pričakovano.

Zato vabljeni vsi, ki vas področje zanima, da se pridružite naši sekciji, ki trenutno šteje 131 članov.

Smiljana Milošev Tuševljak, Urška Pavlovčič

SEKCIJA ZA ZGODOVINO FARMACIJE

Prvi občni zbor Sekcije za zgodovino farmacije, 9. oktober 2014, v prostorih SFD. Z leve proti desni sedijo: Karlina Turk, Mojca Slodej - Kušlan, Špela Bernik - Golubič, Lidija Savnik, stojijo: Breda Kosirnik, Ivan Remškar, Irena Debeljak, Andreja Čufar, Darja Frankič (prva predsednica) in Svitana Bernard.

Ustanovni sestanek Sekcije za zgodovino farmacije je bil 2. aprila 2014. Ustanovitev sekcije je bila potrjena s sklepom na skupščini Slovenskega farmacevtskega društva, dne 17. maja 2014 v Portorožu. Prva in zdajšnja predsednica je Darja Frankič.

Program dela sekcije:
- promoviranje pomena zgodovine farmacije za osebnostno rast in razvoj stroke,
- usposabljanje magistrov farmacije in farmacevtskih tehnikov za raziskovalno in znanstveno delo na področju zgodovine,
- organiziranje strokovnih srečanj,
- informiranje strokovne in laične javnosti.

Člani sekcije so aktivno sodelovali s posredovanjem pobud izvršnemu odboru SFD, ki so se udejanjile pri dopolnitvi Pravilnika o podeljevanju društvenih priznanj z uveljavitvijo pohval med društvenimi priznanji in pri oblikovanju besedila Kodeksa farmacevtske etike za člane SFD. Žal pa organi SFD niso prisluhnili predlogu o samooskrbi prebivalcev Slovenije z zdravili, niti ni izvršni odbor sprejel ponujene pomoči sekcije za pripravo gradiva za obeležitev 70. obletnice SFD. Sekcija samoiniciativno pripravlja gradivo o dobitnikih Minařikovih priznanj.

V okviru sekcije smo leta 2017 izdali prvi knjigi v zbirki:
POMEMBNE OSEBNOSTI FARMACIJE NA SLOVENSKEM
UTRINKI IZ ZGODOVINE FARMACIJE NA SLOVENSKEM
Sekcija je organizirala:
1. strokovno izpopolnjevanje z naslovom Arhiv: zakladnica ali smetišče (2015),
2. strokovno srečanje z naslovom Ogled Lavičkove zbirke (2017),
3. strokovno srečanje z naslovom: Po poti mariborskega lekarnarja F. Minařika (2018),
4. obisk farmacevtskega muzeja v Baslu in arhiva tovarne La Roche (2019).

Konec leta 2019 je imela naša sekcija 27 članov, vendar le maloštevilni izberejo Sekcijo za zgodovino farmacije kot prvo sekcijo, kar pa v bodoče lahko vpliva na obstoj sekcije, zato si želimo novih članov, ki bi jih zanimalo delovanje na področju zgodovine farmacije.
V bodoče bomo zasledovali in uresničevali naslednje cilje:
- promocija zgodovine farmacije med kolegi in kolegicami s sodobnejšimi prijemi z vidika osebne rasti in tehnološke podpore,
- strokovno srečanje (2024),
- aktivnosti za ustanovitev farmacevtskega muzeja v okviru slovenskih muzejev (2045),
- aktivnosti za ustanovitev katedre ali inštituta za zgodovino farmacije (2035).

Darja Frankič